

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2023. TAVASZ

Szerkesztői sorok

mellém, Istenem!

Jó olvasást és töltekezést kívánok!

A 2023. év igéjével köszöntöm Olvasóinkat: „Te vagy a látás Istene.” (1Móz 16,13)

A látás Istenét mostani számunkban mégis arra kérjük, hogy a hallgatás, a meghallgatás Istene legyen. Annyi minden mesélni valónk van, amiről nem beszélünk. Most itt a kibeszélés ideje. Történetek, életutak, belátások és meglátások, amelyekből tanulhatunk, okulhatunk.

Azért az aktualitásokat is szeretnénk megjeleníteni újságunkban. Így jól elfér egymás mellett Húsvét teológiája és Petőfi hazafisága. A nagyító alá a „Mi Atyánk” kerül. Megmutatjuk a 25 éves Missziói Központot és bemutatunk egy mesélőt, akinek élete és szolgálata a mesélés és egy mesével készültünk a legkisebbek számára is.

Látás, hallás. Meglátás, meghallgatás. Isten itt van és figyel ránk is! Csak kérjük, hogy telepedj

Koczor György főszerkesztő

Elférünk

Telepedj mellém, Istenem!

Bocsáss meg, hadd fordítsam meg ezt a kért. Most én szeretnék melléd telepedni, Istenem. Tudom, Te mindig itt vagy a közelemben. Hiszen megígérted. Ám az is fontos, hogy ez a bizonyosság arra késztesse: én is szüntelen keressem közelségedet, jelenléted örömeit.

Van az Ószövetségben egy, a szívemnek nagyon kedves mondat. Így hangzik: „Van hely itt, mellettem, állj a kősziklára!” (2Móz 33,21) Ez a hívás érte el egykor Mózeset, aki az aranyborjú-élet után meglehetősen elbizonytalanodva, összezavarodva a Te dicsőséged látásában akart megnyugvást találni. Vágya, kérése nagyon emberi, teljesen magamra ismerem benne. Ki ne akarna egy erős istenképbe kapaszkodni, és így biztonságra lelteni? Ki ne szeretne ott lenni, egészen benne lenni a Szentség valóságában – ha csak töredék-pilánatokra is?

Ám Mózes egészen mást kapott Tőled, mint amit magának kívánt. Mást és Többet. Nem egy látványt, egy villanást a dicsőségéből, hanem otthonosságot, bensőségességet. Ez az ajándékba kapott Jelenlét nem félelmetes: sokkal inkább emberközeli és ismerős...

Van hely itt, mellettem! – szóltál Mózeshez, és helyet szorítottál magad mellett hű szolgálóknak. Úgy képelem, hogy kicsit összéb húztad áradó Valóságodat, azt az erőt, amellyel kiáradsz a világba, hogy helyet adhass magad mellett teremtményednek.

A zsidóság misztikus tradíciójában ezt az összehúzódat így nevezik: „cim-cum”. Úgy tartják, Önkorlátozásod

teszi lehetővé, hogy a teremtés aktusában a teremtmények elfoglalhassák helyüket a világban. Ezt a gondolatot a keresztény teológia is jól ismeri.

Helyet szorítottál magad mellett Mózesnek. Milyen izgalmas, provokáló ez a kép! Számolsz az emberrel, velünk ott, a kősziklán. Nincs kifogásod az ellen, hogy Jelenléted csodájában részesüljünk. Érdekes, hogy a zsoltárok szerzői milyen sokszor neveznek Téged kősziklának, kősziklának!

Mózes hallja a hívást. Odaállhat melléd! Érezheti irgalmasodat... Magunk mellett tudni Téged, aki minden erő, hatalom s a teljes Lét forrása vagy: ez a legszedítőbb, legmegrendítőbb emberi tapasztalat. Az Ószövetségnek van erre egy gyönyörű szava: Immánuél – velünk az Isten! Számunkra Jézus Krisztus nevével kapcsolódik össze ez a szó.

A mindenség Uraként helyet adsz nekünk magad mellett. Ott állunk a sziklán és összetartozunk. Nagyon-nagyon sokan állhatunk ott, melletted és egymás mellett. Mert helyet készítettél számunkra. Odabújhatunk oltalmadba.

Van egy izgalmas közösségi játék, amely a jól ismert bújócska egyik változata. A neve szardínia. Itt nem egyvalaki a hunyó, akinek azután az a feladata, hogy minden elbújt társát megkeresse. Pont az ellenkezőjéről van szó. Egyvalakinek kell csak elbújni, és mindenki más őt keresi a játék során. Amikor az elrejtőzött illetőt valaki megtalálja, csendben odabújik mellé. Ahogy telik az idő, egyre többen szoronganak egymás mellett, akár a szardíniák a konzervdobozban. Az utoljára maradt keresőnek már egészen könnyű dolga van, hiszen a csoport kuncogása, a fészkelődés neszei elárulják számára a rejtékhelyet.

Égészen hasonlóknak képelem a sziklán állásunkat is ott, a közeledben. Jelenléted csodáját és ajándékát azok neszezése, kuncogása árulja el a keresőknek, akik már ott „szoronganak” melletted, akik már odasimultak szeretetedhez.

E kősziklán álló közösség örömeiből, felszabadultságából, hitéből és egymás felé fordulásából él a Te néped. Ennek a közösségnek lehetünk mi mind tagjai – sziklaszilárd erőd és áldásaid által.

Varga Gyöngyi

Igehirdetés Böjt 1. vasárnapján

Zsid 4,14-16 alapján

Mivel tehát nagy főpapunk van, aki áthatolt az egeken, Jézus, az Isten Fia, ragaszkodjunk hitvallásunkhoz. Mert nem olyan főpapunk van, aki ne tudna megindulni erőtlenségeinken, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, kivéve a bűnt. Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk.

Keresztyén gyülekezet, testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

A böjti időszak 1. vasárnapi mondanivalójának fő igéje az, hogy: „Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerombolja.”

A vasárnap evangéliuma (Jézus megkísértésének története Mt 4,1-11) szerint Jézus felvette a harcot magával a Sátánnal, és győzött, méghozzá úgy (az igével), ahogyan az akkor és azóta mindig is történik, amikor „segítségre van szükségünk”, vagy, ahogy Kiss Sándor szómagyarázatában értelmezi: „jókori, jókor való, pontos időben érkező segítség”. „Ha késik is segítsége, Ha várat is magára, Nincs kétségem, szava igaz, Ígéretét beváltja. Bízzál, hű népe Istennek! Ti szülötti Szentlelkének, Csak várjátok az Urat!” - énekeljük jó ismert énekünkben (EÉ 402/4)

Ezek egyfajta „kairosz”-ok, időpontok az ilyen segítségre, pontosabban inkább SZABADÍTÁSRA szoruló idők (kerülendő a „besegítő kegyelem” eretnek római katolikus tanításának a szelét is). A „kairosz” idején MINDIG Isten cselekszik. Mert ő mondja: „A kegyelem idején meghallgattalak, és az üdvösség napján megsegítettelek.” Íme, most van a kegyelem ideje! Íme, most van az üdvösség napja. (2Kor 6,2) Krisztus az, aki teremti, táplálja, megerősíti, megújítja Egyházát, nem pedig az Egyház teszi mindezeket önmagával. Amint Szent Ágoston is mondja: „Ecclesia verbo Dei generatur, alitur, nutritur, roboratur.” (Az egyházat Isten igéje szüli, tartja, táplálja, erősíti.)

Az első böjti vasárnap homiletikai mondanivalója éppen a lényegét mutatja föl a szenvedéstörténetnek, hogy bár a gyülekezet előtt mindez az ellenkező látszat alá rejtőző módon rajzolódik ki, Húsvét fényében látva, egy pillanatra se veszítsük szem elől, hogy „Miért lett Isten emberré?”, és „Kiért lett Isten emberré?” Tehát – a látszat ellenére – ragaszkodjunk hitvallásunkhoz, pontosabban, akiben való hitünket megvalljuk a hitvallásban, hiszen a lényeg számunkra már nem „messiási titok”.

Jézus részesedett mindabban, ami az ember Isten nélkül. Részesedett abban, amikor hamis (pl. farizeusi) reménységgel élve, azt gondolja, hogy tégláról téglára épül a híd

Isten felé. De részesít abban, amiben CSAK ő tud részesíteni: az Istennel való közösségben (bűnbocsánat, örök élet, üdvösség). Így épít egyetlen „mozdulattal”, teremtő szavával hidat az ember felé.

A keresztyén egyháztörténetet tanítva nagy fellélegzéssel tanítjuk Constantint. Végre vége az üldözésnek, nem kell katakombába szorulni, arénában oroszlánnal szembenézni. És vele kapcsolatban tanítjuk meg azt a szép kifejezést, hogy pontifex maximus. Ő az, aki kezében tartja az irányítást mind a Római Birodalom, mind az egyház (szervezet) felett. Elfelejtjük, hogy mekkora kárt jelentett ez akkor az Egyház számára. Ennek következménye a lényegtől való elferdülés, elfordulás. Elfelejtjük ugyanis a fogalom eredeti értelmét: a legnagyobb hídverő.

A mi hídverésünk ilyen. Bármennyire is jószándékú, az eredménye mégiscsak a bűn, a végesség, a halál. Isten egyetlen és végleges hidat épít Jézus Krisztusban.

Sokszor azt gondoljuk, hogy mennyi mindent tehetünk, hogy közel kerüljünk, esetleg visszakerüljünk Istenhez. Elfelejtjük, hogy azok a lépések, amik a lehetőségünket megadják a közel kerüléshez, nem az én érdemem. Isten ajándékaként, ami számunkra megfoghatatlan módon visz közelebb Hozzá, lesz mégis a mienk hit által.

Hiszem, hogy saját eszemmel és erőmmel nem tudnék Jézus Krisztusban, az én Uramban hinni, sem Őhozá eljutni, hanem a Szentlélek hívott el engem az evangélium által, Ő világosított meg ajándékaival, Ő szentelt meg és tartott meg az igaz hitben, ahogyan a földön élő egész egyházat is elhívja, gyűjti, megvilágosítja, megszenteli, és Jézus Krisztusnál megtartja az egy igaz hitben. Ebben az egyházban nekem és minden hívőnek naponként minden bűnt bőséggel megbocsát, az ítélet napján engem és minden holtat feltámaszt, és nekem minden Krisztusban hívóval együtt örök életet ad. Ez így igaz!

Tehát: **Hised-e, hogy Isten a Krisztusért – az ő Főpapi áldozata miatt – megbocsát a megtérő bűnösnek? Az egyetlen lehetséges válasz: Hiszem.**

Legyen néktek a ti hitetek szerint!

(A 2016. Böjt 1. vasárnapján elhangzott igehirdetés rövidített változata)

Az evangélikus Petőfi ideológiája és politikai nézetei

Ünneplő magyar kultúra

A 2023-as esztendő januárja igen gazdag tartalommal bír a magyar nemzeti emlékezet és kultúra szempontjából. Kezdenek kettőszáz évvel ezelőtt, 1823. január 1-ére virradó éjszaka született Petőfi Sándor Kiskőrösön. Tizenkilenc nappal később, január 20-án pedig Madách Imre látta meg a napvilágot Alsósztrégován. Kettő nappal később, 22-én pedig Kölcsey Ferenc letisztázta magyar nemzeti imádságunk szövegét, a Himnuszt. Petőfi életrajza jól dokumentált és sokak által ismert. A magyar líra egyik legnagyobb alakja ezer szálon kötődött evangélikus egyházunkhoz. Szülei: Petrovics István és Hruz Mária, mindketten felvidéki szlovák gyökerű evangélikusok voltak magyar öntudattal. Az újszülött Petőfi keresztelésére január 1-jén került sor a kiskőrösi evangélikus templomban. A Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség latin nyelvű keresztelési anyakönyvében (IV. kötet/1814-1838/, 127. oldal) Alexanderként szerepel, de neve alá apró betűvel fel van jegyezve a következő mondat: „jeles magyar költő, Petőfi Sándor név alatt.” Az ifjú Petőfi hazánk számos ágostai hitvallású evangélikus oktatási intézményében tanult. Alapjaiban újította meg a magyar lírát, igyekezett a nép nyelvén, választékosan írni. A magyar romantika és romantikus szerelmi költészet nehezen lenne elképzelhető Petőfi munkássága nélkül, mégis azt kell mondanunk, hogy legismertebb és legtöbbet idézett versei a forradalmi költészet tárgykörében mozognak, és azon belül is legmarkánsabban 1845/1846 után.

Petőfi viszonya a nemességhez és a királyság intézményéhez

Petőfi maga is rendelkezett nemesi származással, hiszen apai felmenője, Petrovics Márton, 1667. május 30-án, I. Lipót királytól nemességet kapott. A költő ezt nem hangoztatta, hiszen egész lényével a nép mellett állt, és azért küzdött, hogy a társadalom átmenjen egy polgári átalakulásra. Petőfi korántsem vetette meg a nemesség egészét, hiszen barátságot ápolt a szabadelvű Teleki Sándor gróffal és még jó pár birtokossal. Egyik legmeghatározóbb szerelme, Mednyánszky Berta szín-

tén nemesi származással bírt. Kiemelendő, hogy a magyarság rendelkezett egy határozott reformnemességgel, amely ösztön és szívvel-lélekkel a zászlajára tüzte a polgári átalakulást, akik felé a költő tiszteletadással viszonyult. Amikor az országgyűlés eltörölte az úrbért, a következőket írta Petőfi a forradalmi naplójába: „Az úrbért eltörölte az országgyűlés. Nagyon szép tőle, de még szebb lett volna, ha ezt előbb teszi. Akkor viselhetett volna a nemesség a nagylelkű nevet, de most, midőn végső szükségből tette és ijedségből, nem tarthat rá számot. ... nem is szemrehányásképpen mondtam ezt el a nemességnek, melyhez magam is tartozom, csak bátor vagyok tudtára adni a nemes uraknak, hogy nevéstőlük, nagylelkűséggel dicsekedni. Tisztelet, becsület, de igazság is! - Pest, 1848. március 24.” Amikor Petőfi haragja az úr. nagyurak felé fordul, akkor azokra a Habsburg-párti, legitimista főnemessékre gondol, akiknek a polgári eszme és átalakulás nem kedvezett, ezért elhatárolódtak a forradalom eszméjétől. Őrájuk utal a meglehetősen éles hangvételű Dicsőséges nagyurak című versében:

„Nemes urak, ha akartok
Jöjjetek,
Itt a kezünk, nyujtsátok ki
Kezetek.
Legyünk szemei mindnyáján
Egy lánchnak,
Szüksége van mindnyájunkr' a
Hazának.

Nem érünk rá várakozni,
Szaporán,
Ma jókor van, holnap késő
Lesz talán.
Ha bennünket még mostan is
Megvettek,
Az uristen kegyelmezen
Tinektek!.,
Pest, 1848. március 11. előtt

Ugyanakkor Petőfi teljesen elvetette a királyság gondolatát, a forradalom hajnalától kezdve a trónfosztást és a köztársaság kikiáltását tartotta kívánatosnak. Az 1848-49-es események kezdetén ez

meglehetősen radikális gondolatnak minősült. Bár ott volt a levegőben a Habsburg Birodalomtól való nemzeti függetlenedés igénye, mégis a harcok elején az volt az elsődleges cél, hogy az új magyar alkotmányt megvédelmezzék az abszolutisztikus Habsburg-dinasztiától. Petőfi az ún. szabadság alatt egy jól körülhatárolható fogalmat értett, amelynek előfeltétele a respublica, vagyis a köztársaság. Úgy vélekedett, hogy a világszellem fokozatosan fejlődik, s ebben a fejlődésben a respublica fejlettebb a monarchiánál, ugyanis ez a rendszer szélesebb jogokat biztosít a nemzet szélesebb rétegeinek. Ezzel pedig elérkezünk azokhoz az ideológiákhoz, melyek leginkább meghatározták és formálták Petőfi forradalmi nézeteit. E kettő pedig a történelmi liberalizmus és nacionalizmus. Mindkettő ideológia és gondolkör igen fiatalok voltak a 19. században. A klasszikus liberalizmus egészen mást jelentett, mint mai, kifordult névrokona. A 18. század végén a francia forradalom alatt jelent meg, amelynek központi gondolata az volt, hogy a királyság eltörlésével mindenki számára érvényre juttassák az emberi jogokat, amelyek születésénél fogva minden embert megilletnek. Ez a változtatás pedig forradalmi úton valósulhat meg. Ehhez pedig szorosan kapcsolódik az akkoriban szintén fiatal nacionalizmus, amelynek célja a nemzetállam létrehozása, a kultúra és nyelv erősítése. Ennek pedig része a nemzeti egység igénye, amely csökkenti a nemzeten belüli társadalmi különbségeket. A királyságok soknemzetiségű, soknyelvű államalakulatok voltak. A korabeli nacionalizmus ezért is fellépett a királyság ellen, hogy a korábbi viszonyokhoz képest önálló nemzetállami határokat harcoljon ki.

Ebből a rövid áttekintésből szépen kirajzolódik nagy költőnk ideológiai formálódása. Bizonyos tekintetben megosztó, például elkötelezett konzervatívként és lelkészként engem zavar, amikor Jézus Krisztus után a szabadságot második megváltónak nevezi, de az tény, hogy az ő lendülete alapvetően hiányzott volna az 1848-49-es események során.

Gömbös Tamás

„A kereszt megmarad” Hírek a mikkeli egyházkerületből

Tavaly karácsonykor egy súlyos tragédia rázta meg testvérkerületünk, a finnországi Mikkeli Egyházkerület evangélikusait. 2022. december 25-én, karácsony ünnepén, a reggeli istentisztelet alatt kigyulladt, és teljesen leégett a rautjärvi templom. A 141 éves, körülbelül 1700 fő befogadására alkalmas fából készült épület teljesen megsemmisült a tűzben. Hála Istennek, a lelkész és a hívek időben ki tudtak menekülni, bár a gyújtogató, egy idős finn férfi, aki tettét követően öngyilkos lett, kötelekkel lezárta a templom bejáratait.

Seppo Häkkinen, a Mikkeli Egyházkerület püspöke másnap, december 26-án a lerombolt templom parkolójában tartott áhítatot Róm 8,35.37-39 alapján. Az elpusztult épületből egyedül a tornyát ékesítő, fémről készült kereszt maradt épen. A püspök igehirdetésében ennek üzenetére irányította a hallgatóság figyelmét.

Az alábbiakban olvasható prédikációjának fordítása:

„A rautjärvi templom lerombolása sokkoló. Nehéz elhinni. Még megrendítőbb, hogy a tűz idején a gyülekezet éppen a templomban tartotta a karácsonyi istentiszteletet. Miközben a keresztények világszerte Krisztus születését ünneplik, a rautjärvi emberek számára kedves templomot lerombolják.

Ennek a gyönyörű, több mint 140 éves templomnak az elvesztése nagy csapás... Az egyházközség otthona, egy nagy kulturális és történelmi értékkel bíró épület teljesen leégett. Hálát adhatunk Istennek, hogy nem történt sérülés. Ehelyett a templom felbecsülhetetlen értékű műtárgyai pusztultak el... Megdöbbenés és szomorúság az az élmény, amely a templom romjait látva átjárja az elmét.

Rautjärviben az előttünk élő nemzedékek is megtapasztalták a templom

tűz általi pusztulását. 150 évvel ezelőtt ugyanezen a helyen egy templom porig égett. Most ugyanezt tapasztaljuk. Isten szeretetével és gondoskodásával a gyülekezet kitartott. Ugyanebben a gondoskodásban és szeretetben van a mi reménységünk. Isten sokféleképpen gondoskodik rólunk. Ezért vagyunk körülveve egymással. Együtt el tudjuk viselni ezt a gyászt, és így könnyíthetünk egymás terhein.

Az ember alkotta építmény gyorsan eltűnhet, de az emberré lett Isten karácsonyi üzenete megmarad. Évszázadokon át hordozták ezen a vidéken, az élet különböző szakaszaiban, háborús és békeévekben, boldog és szerencsétlen időkben. Isten Igéjének erős üzenete számunkra ebben az órában az, hogy semmi sem választhat el minket Isten szeretetétől... Semmi sem választhat el minket attól a szeretettől, amely az első karácsonykor jött a világra.

Szent István napja arról szól, hogy a karácsony üzenete nem idilli és fényes. Már az első karácsonykor láthatóvá

vált az élet kemény valósága. Ezt a valóságot most Rautjärviben is megtapasztalták, egy szeretett templom elvesztésével. De a templom romjaiban Isten valósága nagyobb, mint a veszteség. Jézus születésének karácsonyi üzenetét nem égetheti el a tűz, és nem pusztíthatja el a katasztrófa. A kereszténység az egész világon, bármilyen körülmények között is ünnepli a karácsonykor emberré lett Krisztust. Az Ő neve Immanuel, Isten velünk. Ő erősebb, mint e világ minden pusztító ereje.

Az ő nevében Jézus velünk van. A veszteség és a zűrzavar, a gyász és a bánat közepette Krisztus velünk él. Ő ad nekünk erőt, hogy szembenézzünk a történetekkel és a jövőbe tekintsünk. Benne van a remény, amely soha nem halványul el. Ennek jele az a kereszt, amely (...) a leégett templom romjai mellett áll. Még ha minden más el is tűnik, a kereszt megmarad.”

Egyházkerületünk nevében Szemerei János püspök együttérzésünkről és imádságainkról biztosította kollégáját, Seppo Häkkinen püspököt és finn testvéreinket.

Seppo Häkkinen negyven évi lelkesi szolgálat után, 2023. szeptember 1-jén nyugdíjba vonul. 2009 óta tölti be a Mikkeli Egyházkerület püspöki tisztét. Előtte egyházi tanácsosként és az egyházkormányzat operatív osztályának igazgatójaként, valamint parókus lelkészként dolgozott Imátrában és Heinolában. Püspöki szolgálat alatt, 2014-ben kötött testvérkerületi szerződést a mikkeli egyházkerülettel a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület. Reményeink szerint az idei évben megválasztandó utódjával is folytatódhat a testvéri kapcsolatok erősítése.

AM

Felelős: Adámi Mária;
maria.adami@lutheran.hu

Hogyan lett a szolgálatom része a tortasütés?

15 év lelkesi szolgálat egy alig 200 lelkes településen és a hozzátartozó szórványokban, közben 4 gyermek születése sokszor hozza váratlan helyzetbe az embert úgy, hogy a kreativitását maximálisan ki kell, hogy használja. 15 év alatt, míg Ecsenyben laktunk, megtanultam, hogy az ebéd nem úgy készül, hogy otthon felírom a hozzávalókat, és bevásárolok a kisboltban, hanem először megnézem a választékot, és ott dől el, hogy mit tudok készíteni abból, amit be tudok szerezni a kínálatból. A legközelebbi város 30 km-re.

gyermekeimet, hogy bármilyen tortát is kérjenek, megpróbálom megalkotni, így már némi gyakorlattal érkezünk meg 2020-ba, mely teljesen új és váratlan kihívások elé állított mindannyiunkat. A legnehezebb a bejártság volt, az érzés, hogy a telefonos vagy internetes kapcsolattartás mellett is elszigetelődünk egymástól. A szórványban élő és folyton úton lévő lelkészre hirtelen rászakadt a temérdek idő, amelyet otthon, a családdal tölthetett. Hirtelen ölünkbe szakadtak a hétvégék, az ünnepek, átérezhetjük, hogy mit jelent együtt, kényelmesen

leülni a húsvéti vagy karácsonyi terített asztalhoz, mit jelent egy vasárnapi közös ebéd és későn kelés, mert senkinek sem kell felpattannia az asztaltól, hogy újabb szolgálata induljon. A megélt ünnepekhez a sebtében összedobott menüsor helyett ünnepi étel kerülhetett az asztalra, így sütemény és torta, mely az egyik menekülőutam lett a bejártságból.

Amikor 2020 májusában az első tortát posztoltam a közösségi oldalamon, nem várt fogadatra talált közel és távol. Néhány hét múlva a Duna Tv Balatoni nyár című műsorának stábjá forgatott a konyhánkban, mert városunk polgármestere engem ajánlott Balatonboglár háziasszonyának, lelkemre kötve, hogy süthetek bármit, de legyen torta is. Nem sokkal később az Evangélikus Élet szerkesztője kért fel egy interjúra családról, gyülekezetéről, meg a tortákról, ha már ilyen sokan gyönyörködhetnek benne a közösségi oldalamon. Egy idő

után saját receptekkel kezdtem kísérletezni, újabb kihívásokat keresve ízekben és formákban. Szinte hetente születtek újabb alkotások, próbálkozások, és egy idő után szembesülnöm kellett a ténnyel, hogy a családom nem tud annyi édességet megenni, mint amennyi kikerül a kezem alól.

Ekkor kezdtem el azon gondolkodni, hogy hogyan tudnám a szolgálatom részévé is tenni az alkotás, a sütés örömét. Ha az ember tehetséget és hozzá lehetőséget kap az Úristentől, akkor valahogy viszonznia kell, továbbadni, másokat és a közösséget is gazdagítani vele. A kísérleti tortáim innentől kezdve „missziós” torták lettek. Először olyanokat ajándékoztam meg vele, akik nem tartoznak a gyülekezetünkhöz, de támogatják a munkánkat, ha bármikor segítségre van szükségünk, önzetlenül jönnek, adnak, akár templomról, akár egy adománygyűjtésről legyen szó. Azután a közösségi oldalon megnézve az ismerősök születésnapját, olyanokat leptem meg vele, akik ugyan hozzánk tartoznak, de valami miatt eltávolodtak a közösségünktől. Egyfajta közeledés, gesztus volt a részemről a gyülekezetünk nevében. Ezután az egyházközösségünk fenntartásában működő általános iskola nehéz körülmények között élő diákjainak kezdtem kívánságtortát sütni, olyanoknak, akik a cukrászdában kapható, kézműves tortákat soha nem tudnák megvásárolni. A tortasütés így szépen lassan a mindennapjaim része lett, és a covid bejártsága után is része maradt az életemnek, szolgálatomnak. Abban az időben menekülő volt számomra a bejártságban, és talán még most is az. Az ÉN időm, a pihenőidőm.

Gondolkodom, értékelek, imádkozom, tervezek míg a konyhában tevékenykedem. Teljesen más, mint a hivatásom, szolgálatom, és talán ez is segít abban, hogy minden reggel új erővel, lélekkel vállalam az intézmény, a szórványgyülekezetek és az egyházmegye feladatait.

Kőszeghyné Raczó Zsuzsanna

Magdi néni és az Erős vár

Régóta ismertem Magdi nénit, hiszen gyülekezetünk tagja volt. Ősztől tavaszig időről időre eljött a templomba, de ahogy nyárias lett az idő, leköltözött férjével együtt balatoni nyaralójukba. Egy évben egyszer megjelent a lelkesi hivatalban, hogy befizesse a járulékát. Ilyenkor mindig beszélgettünk egy kicsit. Megtudtam, hogy két gyermeket nevelt fel, de egyiküket már el is temette. Nagyon mélyen érintett ez a veszteség. Egy anya temeti a gyermekét. Fordítva kellene, hogy legyen, mert az a rendje a dolgoknak.

Ennek ellenére Magdi néni jókedvű asszony volt. Szívesen mesélte, hogy még a régi rendszerben (a szocializmus előtt), városa előkelő kisasszonya volt, akinek rengetegen udvaroltak. Mesélte azt is, hogy szép leány volt egykor, s mindez azért is volt hihető, mert Magdi néni arcán még idős korában is látszódtott egykori szépsége.

Egy napon azonban valami más miatt csöngetett. Szemén látszott, hogy baj van. És valóban, meghalt a másik gyermeke is. Megrendítő volt látni Magdi nénit, aki igyekezett összeszedni magát, mégis ki-ki pottyant szeméből egy könnycsepp. Immár a második gyermekét is elveszítette! Mi lesz szegény Magdi néniel? Inkább nekem kellett volna elmenni – mondta. De a temetést, és a gyászt csendes, elfogadó lélekkel viselte.

Attól kezdve rendszeresen elmentem hozzá, hogy beszélgessünk, hogy énekeljünk, hogy úrvacsorát vigyek. Csak évek múlva rendült meg az egészsége, és lassan-lassan fogatkozott az életére. Már rövid időre szűkültek látogatásaim, ágyban feküdt, egyre kevesebbet mondott. Amikor utol-

só alkalommal ott voltam, már nem értette, amit kérdeztem, mondtam, nem szólt egy szót sem. Gondoltam, búcsúzóul énekelek neki. Rákezdtem evangélikus himnuszunk éneklésére. Az ekkor már 94 éves Magdi néni, aki nem beszélt, nem tartott kapcsolatot a külvilággal, ekkor feszesbe vágta magát, nem vigyázzállásban, hanem „vigyázzfekvésben” együtt énekelte velem az Erős vár első versszakát. Egyetlen hiba nélkül. Egyetlen szó kihagyása nélkül.

Megrendítő és szívet melengető volt ezt átélni. Így búcsúzott a világtól, az élettől, az emberektől! Amikor már semmi nem kötötte őt a világhoz, egy ének, evangélikus hitének himnusza még megszólalt ajkán! Énekünk szavaival a szívén léphetett át a halál küszöbén Isten színe elé.

Elgondolkodtam: milyen jó azoknak a keresztyén embereknek, akiket hitük életük utolsó pillanatáig elkísér, s milyen jó azoknak az embereknek, akiknek még akkor is, amikor már minden szó és cselekedet lehetetlenné válik, megszólal egy gyermekkorban tanult hitvalló ének.

Vajon mi lesz velünk, ha odakerülünk, és mi lesz gyermekeinkkel, ha odajutnak? Lesz-e nekünk is és nekik is egy énekünk, amely az utolsó pillanatokban kitölti a szívünket, s átvezet a mennyek országába? Vagy üres szívvel, még az énektől is elhagyatva kell megélnünk utolsó perceinket?

Magdi néni búcsúzása a lelkembe ivódott. Ha egyszer majd menni kell, s már nem lesznek szavak a számon, add, Uram, hogy ott zengjen egy ének, amely téged dicsér, benned bízik, rád hagyatkozik.

Isó Dorottya

Szilveszteri jókívánság

A somogyi kisvárosban divat volt, hogy Szilveszter napján a temetkezési vállalat emberei – értsd: sírásók – elmentek minden lelkészhez és paphoz a településen boldog új évet kívánni. Eleinte furcsa volt, de aztán hozzászóltam. Bevallom, eleinte meg is hatott, egészen addig, míg az egyik évben jöttek – és bár mi laktunk a temetkezési vállalathoz legközelebb, de valószínűleg a város másik végéről indultak –, már széles jókedvben érkeztek el a kapunkba. Láttam, hogy jönnek, csengetni sem kellett. Kimentem, és egy üveg pezsgőt kaptam tőlük a következő kísérő szöveggel:

„A főnök küldi a SOMTEM KFT. ajándékát a további jó együttműködés reményében!”

Megköszöntem az ajándékot, minden jót kívántam nekik, majd bemenetem a parókiára, ahol az a kérdés fogalmazódott meg: mit is jelent a jó együttműködés? Azóta is sokszor eszembe jut ez a jelenet, de még mindig nincs elfogadható magyarázatom.

Kendeh-Kirchknopf László

Egy életre szóló barátság

A tavalyi évben Ribárszki Ákos, a pusztavámi gyülekezet lelkesze osztott meg facebook oldalán egy születésnap köszöntőt, amely két testvér életre szóló igaz barátságáról szólt:

„*Akiket itt felejtett a Jóisten!*”

200 év! Összesen ennyi év néz vissza ránk a lenti képről. Gombás Ferencné 2022.02.02-án, Fahrner Istvánné 2022.07.08-án töltötte 100. életévét. 100 év, amit nem lehet szavakba önteni, de néhány érdekességet mégis megpróbálok átadni. Kisgyerek koruk óta a legjobb barátok voltak, s mindehova elkísérték egymást. A pusztavámi iskolában egymás padtársai voltak, majd Budapesten, amikor 13 évesen már polgári családnál szolgáltak (de furcsa ezt a szót ma kimondani), egymás váltótársaiként tették ezt. Együtt konfirmáltak, hiszen mindketten legidősebb evangélikus testvéreink. Később együtt jártak dolgozni, 76 évesen pedig még napszámba is együtt mentek az erdészethez. Most is egymás szomszédai, s ha tehetik, egészségük engedi, akkor meglátogatják egymást, és közösen emlékeznek a régi dolgokra. Azt hiszem, hogy van mire: 200 évről sokat lehet mesélni.

Igaz, Gombás néni most kicsit szomorú, mert télen nem találja a helyét. Nincs ugyanis kerti munka. Már nagyon várja a tavaszt, hogy mehessen kapálni, ültetni, locsolni, a kertben tenni-venni. Ez élteti.

Írhatnék a régi időkről, a hányattatásokról, a nehézségekről, a gyerekfejjel végzett kemény munkáról, a nélkülözésről, s ezzel párhuzamban a kényelmes és mégis panaszkodással teli világunkról.

De nem teszem, most nem illik.

Amikor ma találkoztunk, ünnepeltünk, akkor a pillanat áhítatának csendjében Fahrner néni átölelte Gombás nénit, és így szólt:

– Tisztelendő úr, a Jóisten itt felejtett bennünket!

Mindannyian mosolyogtunk, de valójában egy pillanatra sem felejtette itt Önöket! Hosszú élettel, egészséggel, szerető családdal áldotta meg Önöket! Nagyon is tudja, nagyon is számon tartja hitvalló, imádkozó gyermekeit! Milyen jó, hogy itt vannak még nekünk!

Gombás Ferencné, Fahrner Istvánné, Isten éltesse Önöket!

Amikor megkértem a lelkész urat, hogy engedélyezze a két kedves testvér nem mindennapi barátságát történetének megosztását olvasóinkkal, az alábbi választ kaptam:

Szorú hírére érkezett ma. A Pusztavám-Móri Evangélikus Egyházközségünk legidősebb tagja, Gombás Ferencné sz.

Krutzler Teréz 100 éves korában, ma hajnalban megpihent teremtő és megváltó Istene karjaiban. A gyász fájdalmában együttérezve kívánjuk a családnak Isten vigasztalását, az örök élet reményességét!

„*Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbennem! Az én Atyám házában sok hajlék van: ha nem így volna, megmondtam volna nektek. Elmegyek, hogy helyet készítsek nektek.*”

Gombás Ferencné 1922.02.02 – 2022.12.17

Mindannyian vágyunk igaz barátokra, olyan emberekre, akik végigkísérik életünk eseményeit, osztoznak velünk a bajokban és a nehézségekben is, életünk örömteli napjain és óráin. Akik ugyanúgy gondolkodnak a világról, bíznak a teremtő Istenben, akik egymás előtt nem kell, hogy mást mutassanak, mint amilyenek. Akiket a hitük is egymáshoz kapcsol, mert ugyanabban a közösségben nőttek fel, ugyanabba a templomba jártak. Bizonyára a dunántúli gyülekezeteinkben sokan vannak olyan testvérek, akiket összeköt a konfirmáció, vagy a konfirmációra való felkészülés, a gyülekezethez való kötődés. A vasárnapi istentiszteleteken való találkozás, az együtt elmondott imádságok, gyülekezeti közös éneklések. Tulajdonképpen közösségeinket ezek a barátságok, az egymás hite által való megerősödés, a személyes lelki meg tapasztalások, a közös Istenre figyelés és a kölcsönös szeretet tartják meg. Ezekben a baráti kapcsolatokban erő van. Nemcsak a személyes kötődés miatt, hanem azért, mert közöttük Isten Szentlelke is formálja a közösséget. „Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20) Gombás néni elhívta és magához szólította az Úr, ám a két idős hölgy barátságának emléke és egymás iránti szeretete tovább él. Tovább él Fahrner néni szívében, és tovább él a rá emlékezők szívében.

Szarka Éva

Az örök március 15.

Az 1848-as forradalom és szabadságharc 170. évfordulójára készültünk Lébényben. Nagy ünnepségnek ígérkezett, mivel egy új szobor: „A szabadság angyala” felállítására is sor került, így a megyei megemlékezés színhelye lett a kisváros. Előtte hetekkel megkezdődött már a helyszín rendezése, a talpazat megépítése, majd meghozták és felállították a szobrot, egy kecses női alakot, amelyik egyik kezével egy lobogót emel az ég felé.

A felavatási ünnepség alkalmával az egyházakat felkérték a szobor megáldására, amelyen a római katolikus püspök után kerültem sorra. Sokáig gondolkodtam, hogy mit lehet majd mondani egy ilyen nevezetes alkalomnál. Ebben a gondviselés volt a segítségemre azzal, hogy egy a helyhez és alkalomhoz köthető, addig ismeretlen történet tudomására jutottam. Az történt ugyanis, hogy egy Németországban élő kedves barátommal beszéltem telefonon, és elújságoltam neki, hogy egy szobor is készül, és a talpazatán fel lesz sorolva a mintegy száz lébényi nemzetőr neve, akik a hazáért harcoltak, és közülük sokan azután börtönt is elszenvedtek. Erre nagyon felvillanyozódott, és elmondta, hogy az ő egyik öse is közöttük volt, sőt több éves kufsteini várfogságot is szenvedett. Még a nagyapja mesélte el, hogy a börtönörök azzal is fokozni akarták a megaláztatást, hogy a fogság végén felajánlották neki is, hogy megveheti a lábán viselt rabláncot, amit ő meg is vett! A vasgolyóbist is felajánlották, hogy vegye meg, de arra már nem volt pénze. Szabadulása után hazajött, és hazahozta ezt a láncot, és itt jött a fordulat! Ezt a láncot az ekevas elé kötötte, és azzal szántott utána évtizedeken keresztül! Ez volt az ő elégtétele minden szenvedésért és megaláztatásért, de egyben ez volt az ő megbékélése is. Ilyen öseink voltak nekünk, magyaroknak, akik nem törtek meg a mégoly aljas Habsburg elnyomás alatt sem, sőt megőrizték méltóságukat. Példát vehet róluk a mai nemzedék, amikor minden apró nehézség kapcsán csak panaszkodni és elkeseredni tud, nem gondolva arra, hogy mindez semmi az elmúlt idők szenvedéseéhez képest. A mi szabadságunk az öseink szabadságért való küzdelemnél alapszik. Jézus szavai jutottak erről eszembe, amikor azt mondta: Ha arcul ütnek jobb felől, tartsd oda orcádat bal felől is, és ha egy mérföldre kényszerítenek, akkor menj el két mérföldre! Ma is erre volna szükség, bátor kiállásra, vissza nem rettenő magatartásra. Ennek tárgyi emléke az a bizonyos lánc, sokáig megvolt még házuk padlásán, de aztán valamikor az elmúlt évtizedek során elkallódott.

Az elhangzott történet, a másokat megalázni akarás és az azzal szembeszálló emberi méltóság és erkölcsi nagyság példája mélyen megérintette a hallgatóságot. Az egyik meghívott vendég utána elmondta, hogy nagyapja padlásán szintén hevert egy furcsa lánc, annak történetéről azonban csak annyit mondott neki nagyapja, hogy azt még az ő nagyapja hozta haza. Azóta sem hagy nyugodni a történet, újból és újból eszembe jut, mint ahogyan másoknak is. Itt azonban nem ér véget a történet. Amikor a barátomnak

beszámoltam a lezajlott eseményekről, akkor ő is újra beleléte magát a valamikori történetbe, és úgy döntött, hogy belép a helyi Lokálpatrióta Egyesületbe és saját költségén pályázatot ír ki diákok számára, hogy kutassanak fel olyan régi történeteket, eseményeket, amelyek még írásban nem jelentek meg. Ezzel is elősegítve azt, hogy a diákok jobban megismerjék szülőhelyük történetét, és jobban kapcsolódjanak az idősebb generációkhoz és azon keresztül a régmúlt-hoz – ami ugyan már történelem, de ha érzelmileg átéljük, akkor részeseivé is válhatnak. Minden falu, minden város, de akár minden egyházközség múltja is kész történelem, benne izgalmas eseményekkel, ami az akkori emberek helytállásáról szól, mert ha nem így lett volna, akkor már nem lenne meg a közösség. Nemcsak tudományos fantasztikus filmek időutazása lehet izgalmas, hanem saját legszűkebb pátriánk, rokonaink, öseink története is az lehet számunkra. A Dunántúl hazánkban egy olyan része, ami – mivel részben megmenekült a török hódoltságtól –, hagyományai révén viszonylagos folytonosságot tudott biztosítani a régmúlttal. Ezért nekünk különösen is fontos, hogy mindaz, ami megmaradt, meg legyen őrizve, hogy tanuljunk belőle.

Koháry Ferenc

Oktalan okoskodás

Sok történetem van. Illetve ez nem igaz, nem hiszem, hogy sokkal több dolog történt volna velem, mint bárkivel az én koromban. A különbség csak annyi, hogy ezeket a történeteket figyelem, elrakom és gyűjtögetem, mint egy zenebolond a hanglemezeket: hátha egyszer jó lesz még valamire, hátha egyszer jelentősége lesz. Tudom használni erkölcsi tanulságnak vagy prédikációs illusztrációnak, vagy ha egyiknek sem, legalább tűnődni valónak.

Az egyik történet kamaszkoromba vezet vissza. Furcsa, túlságosan filozofikus, álmok között élő, bogaras fiú voltam, állandóan olvastam, az osztályomban kevés igazi barátom volt. A kevesek között volt egy fiú és egy leány, két sérült kamasz lélek, akik hogy, hogy nem, egymásba szerettek, és amolyan *héja-nász* az avaron stílusban szerették és bántották egymást évekig. Mindketten nekem mondták el szerelmi bánatukat.

Én meg voltam róla győződve, hogy sokat tudok a szerelemről – mindazt, amit egy fiatal könyvekből olvashat vagy maga kitalálhat. Kész és merev elveim voltak. Egy dolgom nem volt: tapasztalatom. Én akkor még nem éltem meg a kölcsönös szerelem édes-keserű ízét, csak a platóiét. De ez nem zavart abban, hogy okosnak higgyem magam, és abban, hogy tanácsokat osztogassak nekik, hogyan kell egy szerelmet életben tartani.

Így éltünk hát, hol egyiknek mondtam okos tanácsokat, hol a másiknak magyaráztam el, hogyan kell ezt csinálni.

Folytatás a 12. oldalom

Nehéz Húsvét – amikor a lelkésznek ad erőt a gyászoló édesanya

Nagyhét hétfőjén, vagy talán keddjén történt. A családban 3 nő élt együtt és egy férfi: a nagymama, a lánya, és a fia, és az unokája (a leány gyermeke). A nagymama egyik pillanatról a másikra veszítette el évekkorábban a férjét. A lányának a férje még a kislány születése után nem sokkal lelépett. A nagymama nyugdíjas, a lánynak nincs már régóta munkája, a család egyetlen férfi tagja hol itt, hol ott dolgozik. Nagyon nehezen élnek, de amit csak lehet, sőt sokszor még többet is, a 8 éves leánynak megadnak. A kislány nagy beteg volt. Napokig volt közel 40 fokos láza, de úgy tűnt, kezd felépülni. A láz is elhagyta már. Viszont az elmúlt napok nagyon legyengítették. Édesanyja végig mellette volt. Egyik este pár perce hagyta magára, amikor átment a szobájába, hogy felvegye a pizsamáját, és azonnal ment is vissza. A lány azonban ez alatt a 2 perc alatt félrenyelte az innivalót, és megfulladt. A legyengült szervezetben nem indult el a köhögő reflex.

Másnap jöttem hozzám, együtt sírtunk, együtt gyászoltunk. A temetés dátumáról még nem tudtak mit mondani, hiszen hatósági eljárás volt, így azt ki kellett várni. És teltek a napok, és nem volt meg a temetési dátum. Valami a hivatali rendszerben elakadt (nem a temetkezési vállalat hibázott, hanem a hivatalból eljáró hatóságok elfelejtettek kiállítani

valami papírt), így csak húsvét utáni csütörtökön – 9 nap után (!) – tudtuk körülállni a ravatalt. Addig a temetkezési vállalattal közösen próbáltunk kitalálni mindent, hogy mit kell az egyik, majd a másik végén megcsinálniuk a városban, csak hogy lekössük őket, hogy ne a négy fal között, otthon öröklődjenek.

A temetés után is sokat találkoztunk, beszélgettünk. Kb. 2 hét elteltével az édesanya így szólt hozzám: „Kaptam munkát, 3 helyről is. Választhatok, mindenhol várnak. Már egy hónapja beadtam a papírjaimt, most telt le mindenhol a jelentkezési idő. És így megértettem, hogy kislányom ebben a 8 évben csak az enyém volt. Minden időmmel, minden pillanatommal neki tudtam élni. Most már, hogy ő nincs, újra dolgozhatok. Sokszor csúnya dolgokat gondoltam Istenről, de most már tudom, az ő ajándéka volt ez a 8 év az életemben. Nagyon fáj a lányom hiánya minden napon, de tudom, hogy Isten most sem hagyott el.”

Igazi kegyelem volt látni, ahogy ez a gyászoló anya, ebben a mondatban megnyugodva, ebbe belekepeszkodva, mélységes hittel újraépítette magát, az egész életét, és a megmaradt családját. Igazi vigaszt adott mindenkinek, még a vigaszt hirdető lelkésznek is.

Kendeh-Kirchknopf László

Oktalan okoskodás

Folytatás a 11. oldalról

Egészen addig, amíg egyszer csak rádöbbszem, milyen nevetséges, szégyenteli ez a helyzet, hogy helyettük akarok okos lenni. Mikor erre rádöbbszem, ezt leírtam egy levélben: ne haragudjatok, hogy hülye voltam, okoskodtam, többet nem teszem. Kezükbe adtam a levelet, hogy olvassák el. Másnap visszaadták felbontatlanul: ne haragudj, Attila, de nincs szükségünk a tanácsaidra. Nem tudták, hogy a levél épp arról szólt, ami miatt nem olvasták el. Majd elsüllyedtem a szégyenben.

Ezt a szégyent ma is érzem. És azóta igyekszem nem adni okos tanácsokat, inkább csak kérdezni és meghallgatni, de soha nem okoskodni más kárára. Nem mindig sikerül, de próbálom.

Az emlékeim pedig Jób történetét juttatják eszembe. Amikor Jóbot minden szörnyűség eléri, barátai elkezdik neki magyarázni a miértet, elkezdenek okoskodni, nyomják a rizsát, mint süket a csengőt, míg végül Jób elfordul tőlük, és magához Istenhez fordul válaszáért - ha már azokban csalódott, akik Isten nevében akartak bölcsőbbek lenni.

Holott... A történet azzal kezdődik, hogy amikor Jób barátai meglátják elesettségét, először három napig csak ülnek mellette szóltanul. Tudták, hogy van, amihez nem lehet hozzászólni, csak jelen lenni. Milyen bölcsök voltak három napig! És csak ezután követték el a nagy hibát: tanácsot adnak olyasmiben, amit nem ismernek, mert nem tudják, milyen az, amikor valaki mindent elveszít, és csak a kérdései maradnak.

Ők először maradtak csöndben és utána magyarázkodtak. Én először magyarázkodtam, és csak utána próbáltam csöndes maradni. Főleg azóta, amióta magam is házasságban lévő vagyok, milyen nagy csoda, művészet, ha az ember nem tör össze a szerelme.

Hangosan tűnődöm: amikor feltesszük a kérdést, hogy Isten miért lett Jézusban emberré, talán az egyik válasz ez: azért, hogy mi magunk megértsük, nem olyan Istenünk van, aki kívülről néz és ítél minket, hanem olyan, aki maga is felveszi az emberlét nyűgjeit, kérdéseit - embertársunkká lesz.

Persze a teremtő Isten soha nem olyan, mint egy kívülálló barát. Ő tudja, milyen embernek lenni, hiszen ő maga teremtett bennünket emberré. Mi magunk vagyunk azok, akik azt hisszük, illetéktelenül „kotyog” bele az életünkbe, és nem tudja, milyen is az emberlét. Ki tudja, részben talán pont azért lett emberré, hogy végre elhiggyük, tényleg tudja, miről beszél, amikor megszólít bennünket, hogy nem oktan okoskodás a szava.

Hegedűs Attila

Tegyetek tanítvánná minden népet

Huszonöt évvel ezelőtt, 1997. december 13-án kezdte meg szolgálatát Cinkotán az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió.

Felsorolhatatlan, hogy mi minden történt az elmúlt évek alatt. Imaközösségek, bibliaórák, telefonos lelkigondozás, lelkigondozói beszélgetések, kazuálékra való felkészítések, rádiós interjúk, Híd szerkesztőbizottsági ülések, igazgatótanácsai értekezletek. Itt szervezzük az evangélicizációkat, csendesnapokat, a missziói konzultációt, nyári konferenciát, az országos evangélicizációt, a határon túli testvérek felé való szolgálatot.

Segítjük a **missziói munkaágakat** – női-, férfi-, cigány-, börtön-, zsidó-, alkoholbeteg-mentő, repülőterei, felvidéki, vak- és rádiómisszió – személyes kapcsolattartással, éves konzultációval, együttműködéssel, szolgálatokkal, kiadványainkkal.

Egyházi egyesületeinkkel munkakapcsolatban vagyunk: Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE), Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE), Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME).

Együttműködünk a következő szervezetekkel: Keresztyén Orvosok Magyarországi Társasága (KOMT), GLS Nemzetközi Vezetői Konferencia, Lepramisszió, Házasság Hétvége, Szentírás Szövetség, Válságterhességi Tanácsadó Központ, Apológia Alapítvány, Ez az a nap, Zsidók Jézusért, Keresztyén Vezetők és Üzletemberek Társasága (KEVE), Nyitott Szív Alapítvány, Magyar Kékkereszt Egyesület, MRE KIMM Drogterápiás Otthona (Ráckeresztúr).

A **Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) missziói bizottságában** is több jól működő programot szervezünk: missziói lelkészkonferencia, missziói nap, imakörlevél. A **Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz)** szolgálata is erősíti gyülekezeteinket a következő területeken: BalatonNET, imahét, pásztorkörök, Váloháló. A Budapesten tizenöt éve működő pásztorkörben havonta imádkozunk hazánkért, egyházainkért tizenöt-husz felekezet részvételével. Hangsúlyossá vált az elmúlt időkben az üldözött keresztyének segítése. Hat rádiós partnerünknek harminc- és hatvanperces mű-

sorokat készítünk hetente, **Lélekhangoló** címmel. Ezeket a rádiók honlapján online is hallgatják az érdeklődők. Az *Evangélikus félóra* Kossuth rádiós műsor rádiómissziós interjúinkat ötperces **Missziói percek** változatban közli.

Rádiós partnereink: a **Szent István Rádió** kilenc magyar városban, különböző frekvenciákon sugározza műsorait, lefedve egész Észak-Kelet-Magyarországot. A határon túl, Szlovákiában és Ukrajnában is fogható az adás. A további rádiók műsorszórási területei a budapesti, szombathelyi, szarvasi és a kolozsvári agglomerációt fedik le: Sola Rádió és Civil Rádió, Credo Rádió, Rádió Szarvas és Agnus Rádió. A Budapesten fogható, sokféle felekezet hívei között egyre kedveltebb **Sola Rádió**n minden nap hallható a Lélekhangoló.

Negyedévente háromezerkét száz példányban adjuk ki a **Híd evangélikus missziói magazint**. Számos, a Lélekhangoló rádióműsorban elhangzott interjú a Hídban is megjelenik.

A hosszú évek alatt számos **könyvet és CD-lemezt** adtuk ki. **Honlapunkon, a misszio.lutheran.hu-n**, folyamatosan megosztjuk híreinket és médiaanyagainkat. Letölthetők innen a műsorainkban elhangzó interjúk, jegyzetek, áhítatok és igehirdetések. Átvesszük felvételeinket rádiók, és azokat gyülekezetek is használják munkájukban.

Számos különleges hang-, illetve írott anyag található a honlapunk **igehirdetések, előadások és régi felvételek** menüi alatt, ismert igehirdetőktől. Például: Gáncs Aladár, Ungár Aladár, Bolla Árpád, Gyököcsy Endre, dr. Muntág Andor, John Stott, Túrmezei Erzsébet, Ulrich Parzany. Archiv CD-sorozatunk felvételei is megtalálhatók a honlapon, közöttük hallható Ordass Lajos, id. Zászkaliczky Pál, Sréter Ferenc, Ferenczy Zoltán, Csepregi Béla, Győri János. Honlapunkat ötven országból böngészik, a világ minden tájáról.

A Missziói Központ **Facebook-oldalán** a Credo Rádióval és a Rádió Szarvassal közösen készített **napi útmutatói áhítatfelvételek** kisvideói is megosztásra kerülnek. Ezeket naponta több alkalommal leadják a Credo és a Sola Rádió, valamint a Rádió Szarvason.

A Missziói Központ **YouTube-csatornáján** is folyamatosan bővül korábbi és új saját anyagaink sora. Terveink között szerepel további médiamisszióra alkalmas lehetőségek használatának bevezetése is.

Hálás vagyok az Úrnak, hogy mindeddig megsegített. Ő adjon erőt, látást és élő igét a folytatáshoz.

Szeverényi János

Mi Atyánk

Egy megszólítás margójára

A jól ismert szókapcsolat természetes módon először is az imádságra és az imádkozás fontosságára emlékeztet. Az Isten és ember közötti párbeszédnek erre a semmi mással nem pótolható csatornája. Hatalmas megtiszteltetés, hogy megszólíthatjuk és éppen így szólíthatjuk meg az élő Istent. Óriási ajándék az imádság, bárhol és bármikor élhetünk vele: istentiszteleten, gyülekezeti közösségben éppúgy, mint belső szobánkban, vagy napi teendőink közben. Ugyanakkor imádkozni nem is olyan egyszerű; formai és tartalmi szempontból számos kérdés fogalmazódhat meg ezzel kapcsolatban. Nem véletlen, hogy a tanítványok is arra kérik Jézust: tanítsa őket imádkozni (Lk 11,1).

Érdemes végiggondolni, hogy Jézus miért éppen ezt a megszólítást tartja megfelelőnek, amikor a mindenható Istennel való beszélgetésre hív. Nyilvánvalóan a szeretetben megélt szülő-gyermek viszony példáját állítja tanítványai elé. Ennek fényében pedig néhány szempont különösen is hangsúlyossá válik.

Isten életet ajándékozó Atya.

Nem kevesebbet, mint az életünket köszönhetjük szüleinknek. Nélkülük mi

sem volnánk, létünk bennük gyökerezik. Soha nem lehetünk nekik eléggé hálásak ezért.

Isten is életet ajándékozó Atyánk, még hozzá éppen szüleinken, nagyszüleinken és többi őszünkön keresztül. Akik vagyunk és amink csak van, végső soron mind tőle származik. Bizonyára nem elégszer adunk hálát Istennek azért, hogy létünket ő alapozta meg, mint ahogy ő fogja azt betetőzni is.

Isten gyermekei javát akarja.

A gyermekeit szerető szülő is ugyanezt tartja szem előtt. Még akkor is így van ez, ha gyermeke olykor nem érti vagy félreérti szándékát, esetleg egészen más elképzelése van arról, hogy mi a jó neki. Sokszor Isten szándékai is kifürkészhetetlenek a számunkra. Gyakran nem értjük, miért kell a dolgoknak éppen úgy történnie, ahogy történnek. Viszont biztosak lehetünk abban, hogy szerető mennyei Atyánk mindenkinél jobban tudja, mire van szükségünk, és mivel szeret, ezért egész életünk során az általa kijelölt irányba terelget. Ő az, aki szüntelenül gondot visel ránk, sőt legvégső aján-

dékát is elkészítette már számunkra Jézus Krisztus által: az örök életet.

Mi az ő gyermekei, egymásnak pedig testvérei vagyunk.

A szülőnek a gyermeke minden életkorban gyermeke marad. A mennyei Atyával való kapcsolatunkra nézve ez ugyanígy igaz, ami azt is jelenti, hogy hozzá mindig feltétlen bizalommal fordulhatunk. Már az is mérhetetlen örömet okoz, hogy családjának tagjai lehetünk. Vajon felismeri-e rajtunk a világ

mennyei Édesatyánk vonásait?

Amikor pedig többes szám első személyben mondjuk: Mi Atyánk, akkor ezzel azt is kinyilvánítjuk, hogy egymásnak testvérei vagyunk: „egy közös test tagjai”, ahol senki nem függetlenítheti magát a többitől. Osztozunk egymás örömeiben és bánatában, sikerében és kudarcában, hordozzuk egymás terhét, hogy így töltsük be a Krisztus törvényét (Gal 6,2).

Smidélisz András

Imádat

Mi Atyánk. A felkérés rövid megfogalmazása szerint ez a téma. Így: Mi Atyánk. Igen beszédes, hogy szinte kivétel nélkül mindenkinek a Jézustól tanult imádság jut eszébe róla. Ha ezt a két szót így, együtt kimondja valaki egy közösségi imádságban, rögtön mindenki bekapcsolódik és együtt folytatja a jól ismert imát. A Miatyánkot.

Én is erre az imádságra szeretném a gondolataimat irányítani.

Nem mintha lenne bármi, amit még ne mondtak volna el erről, a világ talán legismertebb imádságáról. A sajátos megszólításról, amely többes szám első személyben van, és így Jézus azt tanítja, hogy az Istenben való hit elválaszthatatlan a közösségtől; és amely Istent Atyának nevezi – ami nekünk éppen a Miatyánk miatt már teljesen természetes. Aztán a hét kérésről, amely összekapcsolja a mi hétköznapi életünket Isten dimenzióival. Arról, hogy ez az imádság iskolája. És így tovább. Igen, a Miatyánkról már mindent elmondtak. Mégsem unalmas vagy fárasztó újra imádkozni és elmélkedni rajta. Nem fölötte-rajta, hanem rajta keresztül. Engem most leginkább ez foglalkoztat: hogy a Miatyánk a mi Atyánk imádatára indít. A Miatyánk elsősorban imádság, az imádatunk irányát, tárgyát, célját akarja félreérthetetlenül tisztázni, helyes mederbe terelni.

Legtöbbször valószínűleg megtanultuk az imádság „öt ujj szabályát” – imádat, hála, bűnbánat, kérés másokért, kérés magamnak. Az imádat, dicsőítéssel nehéz mit kezdeni. A többit értjük.

Pedig minden az imádaton múlik. Valamit imádni fogunk. Kell az életünknek valami, amiben megtaláljuk a biztonságunkat, az értékességünket, az örömeinket. Ha nem Istent, akkor valami vagy valaki mást. Kell valami, ami, ha megvan, akkor az élet többi területéhez van elég kedvünk, erőnk és lelkesedésünk. Amit, ha elveszítünk, maga az élet válik értelmetlenné, élhetetlenné.

Ha netán nekifognánk imádságban a kéréseknek a nélkül, hogy a mi Atyánk lenne vágyaink, álmaink távlata és örömünk forrása, akiben gyönyörködünk, akiért élünk, akkor óhatatlanul az életünk legfőbb öröme mögé utasítanánk Őt. Akkor Isten célból eszközzé válna arra, hogy elérjük azt, amit istenigazából akarunk. Nem atyánk, hanem titkárunk, beosztottunk volna. Az imádat megelőzi a hálánkat, a bűnbánatunkat és a kéréseinket is. Ha nem az Atya az Istenünk, ha nem őt imádjuk, akkor még a legáhitatosabb bűnbánatunk is csak önmagunk igazolása.

„Szenteltessek meg a te neved”,... a te országod,... a te akaratod.

Nem elvakultság, szülőkörtség és durva korlátozás ez? Szolgai, fogcsikorgató lemondás: jól van, legyen meg a te akaratod!? Ha így látjuk, akkor valóban mást imádkozunk, és úgy érezzük, hogy Isten megfosztott valami isteni jótól.

De nem! A Jézusban való hit nem korlátozás, hanem a látóhatár kiterjesztése. Annak fölismerése, hogy az élet sokkal több, mint étel, ruha, nyugalom és kényelem.

Engedd, hogy lássam, hogy az én nevemnél, a mi legnagyobb elképzeléseinknél, álmainknál és szándékainknál messze nagyszerűbb a tied! Hogy Te nem leszükited, korlátozod életünk távlatait, hanem mérhetetlenül kitágítod annak horizontját. Mi Atyánk, szenteltessek meg a te neved! Győri Péter Benjámint

Ami a tiéd

Megszállottja vagyok a kézírásnak. Egyet sajnálok csupán, hogy bármilyen prédikációt, jegyzetet, gondolatot leírok valahová, abban nem működik a Ctrl+F. Ebből következik, hogy a legtöbb esetben kénytelen vagyok a digitális írást választani – így most is –, pedig mennyire szeretném megmutatni a kedves Olvasónak, hogy hogyan kanyarintom kalligrafikusan a t-betűt. Vagy, hogy miért nézik meg az aláírást az okmányirodában. Azóta vagyok megszállott igazán, amióta felfedeztem a kalligrafikus töltőtollak feneketlenül mély és csodálatos világát. És akkor nem is hozom ide, hogy a tinták... a tinták. Hogy a tinták között is hány és hányféle van, és hányféleképpen tesztelik a profik, és hogy mennyire nem mindegy, hogy... Ne is tovább. Töltőtollam régen van, de nem tulajdonítottam neki túlzottan nagy jelentőséget. Valamiféle misztikum mindig társult hozzá, amikor pedagógus édesanyám gyermekkoromban azért küldött ki félévkor és év végén a nappaliból, mert ő töltőtollal írja a bizonyítványokat. Misztikus, hogy mit tudhat az a toll, mi történhet ott, amiért el kell hagynom a nappalit. Kaptam én is egyet, amit próbálgattam, de félretettem. Vannak fontos tollaim, amik ilyen-olyan oknál fogva kísérnek engem, ezek között maradt az a töltőtoll is, amit már lelkészésként egyszer csak újra felfedeztem. Az, ami az enyém volt, most valóságosan is az enyémmé vált. Azzal vált egészen pontosan az enyémmé, hogy használni kezdtem, birtokba vettem, megismertem, próbálgattam. És persze mennyiszor folyt ki, mire rájöttem a technikákra.

Mi Atyánk. Gyerekkorom óta tudom ezt az imádságot, mert megtanultam. Magamtól ugyan nem jött még akkor, hogy elmondjam, de amikor az ifin ezt a mondatot hallottam: „...amikor együtt így imádkozunk...”, akkor úgy éreztem, ismerős terepen vagyok, most mondom a jól ismert imádságot. Nyilvánvalóan hangosan, mert jó, ha látja a lelkésem, hogy én mennyire de mennyire tudom. És valóban, mennyire de mennyire tudtam. De mennyire és mennyire nem volt még az enyém. 18 éves koromig kellett várni arra a pillanatra, amikor birtokba vehettem azt, amit Isten neked adott. Mit is adott nekem Isten? Azt a biztos tudatot és hitet, hogy az Atya az a mi Atyánk. Az Isten az én Istenem is. 18 éves koromban történt velem valami, amit sokféle teológiai kifejezéssel le lehet írni: rálatálás, odatalálás, rádöbbenés. Nem szeretném magam beszorítani fogalmi keretek közé, hogy egyértelműen azt mondjam: megtérés. Megtérés is, de nemcsak megtérés. Talán a legerősebb élményem az volt, hogy az Isten egy hozzám nagyon közel lévő Isten, akié vagyok, és aki az enyém.

Azóta másképpen mondom a Mi Atyánkat, időről időre más mondata ver hullámot bennem, amivel úgy érzem, feladatom van, amivel meg kell küzdenem, amiben nem vagyok erős. De mindannyian pontosan azért merjük ezt a szembenézést vállalni, mert az Atya a mi Atyánk. Ez a talán sokak számára bevezető gondolatnak vélt megszólítás – amibe hirtelen még bele sem tud kapcsolódni a gyülekezet, ha a lelkész váratlanul kezdi el – az alapja a bizalmunknak. Az Atya a miénk, és mi az övéi vagyunk. Minden ebből indul ki, az Úrtól tanult imádság éppúgy, mint az életünk. Hajduch-Szmola Patrik

Lehel és Szilveszter

Tartalom nélküli közhely, hogy Petőfi a legmagyarabb költő. Mert a *Nemzeti dalon* kívül aligha tud az átlagember még egy magyarság-verset tőle felsorolni. Nem baj, hogy rögtön a forradalom jut róla eszünkbe, és Szilveszter lázadó alakja, aki emberfeletti, sőt talán embertelen módon feláldozta önmagát és magánéletét a világszabadságért. Hiszen *Az apostol* valóban Petőfi önarcképe és eszményképe, s benne a költő történelmi távlatot ad saját életének.

Az áldozathozatal értelméről van szó! A kínos kérdésről, amely így vetődik fel a *Világosságot!* c. nagy gondolati költeményben:

„S használ-e vagy sem? /A kérdések kérdése ez, /És nem a „lenni vagy nem lenni?” /Használ-e a világnak, aki érte / Föláldozá magát?”

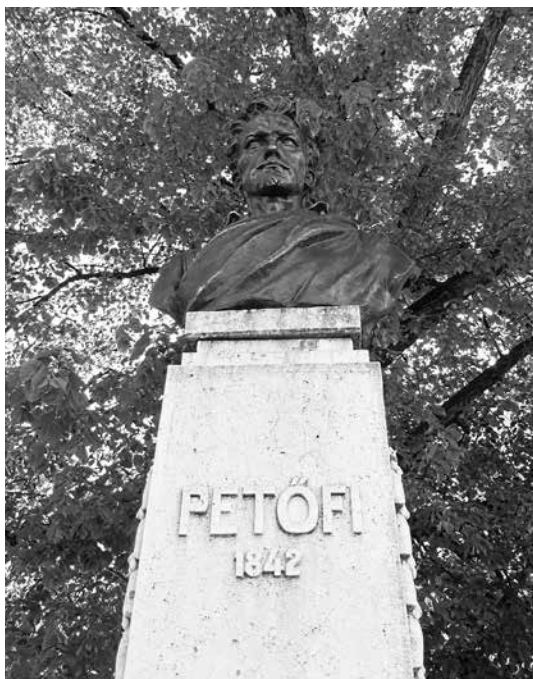
A szőlőszem-hasonlattal vigasztalja magát Szilveszter, hogy a kudarc, a meg nem értettség, a vereség, az eredménytelenség ellenére van végső célja, sőt végállomása, s ez által értelme a történelemnek, amelynek kiválasztott hősei csak egy-egy sugára a majdan felkelő napnak.

Kevésbé ismert, hogy Petőfi pályáját egy szabadon élő-haló ősapja, Lehel vezér alakja is végigkíséri. 1841-re már kétszer versbe foglalta a megvert, de ellenségén bosszút álló, rettenthetetlen hadvezért. A kürt, amely gyilkos fegyverként koppan Konrád koponyáján, Petőfi soraiban a költészet jelképévé válik. Különösen szépen bomlik ki ez a motívum a *Lehel vezér* c. elbeszélő költeményben, amely 1848 tavaszán örökre félbemarad. Lám, Petőfi is meg akarta írni a maga honfoglalás kori nemzeti eposzát, akár Arany (*Buda halála*) vagy Vörösmarty (*Zalán futása*)! De mi vonzotta őt éppen Lehelhez? S miért szerette a kalandozások korát? A *Mért nem születtem ezer év előtt?* (1844. november) c. versben találjuk meg a választ:

„Be mondtam volna csataéneket,
Versenyt rivalgót kürtjével Lehelnek...

...
Keresni a sírt vagy babéromat
Hazát teremtő harcok viharába?”

Saját korát „henyélő század”-nak nevezi, ahol nincs méltó téma a költő számára, mert ekkor még nem tudja, hogy 5 év múlva már nem lesz az élők sorában, s nagyon is lehetővé válik „a harc mezején” elesni. A 4 Lehel-vers feltűnő sajátága, hogy költőnknek különösen nagy élvezetet jelent, hogy a vezér éppen németek számára szerzett kellemetlen meglepetést, dacolva az őt sújtó halálos ítélettel.

Lázadás és önfeláldozás – visszatérő motívumok a magyarság-versekben. Ez a forradalmár, örökifjú költő nem volt hagyományellenes, foglalkoztatta nemzete múltja. A nemzetostorozó, tehát jó szándékkal bíráló prófétai hangnem a magyar költészet legnemesebb hagyománya, s már a 16. századi protestáns prédikátor költők művelték. Átvette tőlük a stafétát a katolikus Zrínyi, aki Isten ostorát látta a török hódítókban, majd folytatta Berzsenyi és Kölcsey, később Ady és a 20. századi népi-nemzeti irodalom (pl. Csoóri, Kányádi, Nagy László). Miért épp Petőfi maradt volna ki ebből a sorból? Nála is megjelenik a dicső múlt és sivár jelen ellentéte, rá jellemző szempontokkal, és nagyon sokszínűen. S megírta azt, amit

más nem írhatott meg, csak ő: a magyar dicsőséget a jelenben. Villantsunk fel néhány példát!

A költőelődök is felsorolták a magyarság bűnei között a lustaságot, passzivitást, az áldozatkészség hiányát, a hazához való hűtlenséget és hálátlanságot. Petőfi mindezek mellett az elmaradottságot, a társadalmi egyenlőtlenséget, illetve a lehetőségeink ki nem aknázását is felrója. Sőt felveti azt a problémát is, értékeink külföldre kerülését, amely igazán a 20. századra lesz jellemző:

„... S szellemének országában / Hány rejtett gyöngy és gyémánt van!/
S mindezek maradnak ott lenni, / Vagy ha épen a véletlen/
Föl találja hozni őket, / Porban, sárban érnek véget, /
Vagy az inség zivatarja / Őket messze elsodorja, /
Messze tőlünk a világba, / Idegen nép kincstárába, /
És ha ott ragyogni látjuk, / Szánk-szemünket rájok tátjuk, /
S ál dicsőséggel lakunk jól, / Hogy ez innen van honunkból.”

(A magyar nemzet 1846)

A nemzethalál réme, ugyanakkor a megmaradás Isten adta csodája Petőfit is foglalkoztatja (*Isten csodája* 1846).

Az önérték, az öntudatra ébredés a jövő feltétele. A reformkori probléma azonban eltölpül a szabadságharc vészterhes idején. Az *Élet vagy halál* (1848. szept. 30.) olyan helyzetet ír le, ahol nem a nemzet az oka önvesztésnek, hanem ezerfelől külső és belső ellenség támad rá. Mégsem a kétségbeesés az utolsó szó: történelmünk ad okot a bizakodásra:

„Föl, nemzetem, föl! jussanak eszedbe / Világhódító híres őseid.
Egy ezredév néz ránk ítélő szemmel / Atillától egész Rákócziig.”

S ami a költőt igazán magyarrá teszi: a szívéből kitörő szenvedélyes vallomások a hazaszeretetről és a dicsőség vágyáról. A mai magyarok talán szégyenkezve és szerénykedve átengedik a szomszéd népeknek a büszkeséget, a lovasszobrokat és a katonai erényeket, ez azonban igen távol állt Petőfitől. Egyik leggyönyörűbb – legképzagdagabb – verse, *A hazáról* (1845) még csak kérdésként veti fel, hogy a magyar dicsőség vajon hullócsillag-e, vagy üstökös, amelynek várhatjuk visszatértét. A szabadságharc küzdelmei között viszont már nincs kétsége:

„...Egész Európa teutánad jó, /Te vagy, hazám, most a világ vezére...
Milyen nagy szerep, milyen lelkesítő!”
(Jött a halál, 1849. május 21.)

Nem beszélhetünk mindig a dicsőség pillanatáról, ezért a költő 1847-ben még így vall szenvedélyesen:

„Mert szeretem, hön szeretem, imádom /Gyalázatában is nemzetemet.” (*Magyar vagyok*) Ez is szenvedélyes vallomás, s az is, amikor a *Vesztett csaták, csufos futások!* (1848. december) közepette a zsidók és Mózes példájával biztatja harcostársait:

„Nekik volt, van nekünk is istenünk, /Ő fog vezetni tűzszlop képében,
S az ellenség kiomló vére léssen /A vörös tenger, melyen átmegyünk!”

Élete utolsó napjaiban a magyarok Istenéhez kiált fel (*Föl, a szent háborúra!* 1849. június 20-30.) Az emberek, akiket megszólít ugyanitt, nem a világszabadság harcosai, hanem a magyarok. Bebizonyosodik Kölcsey igazsága: az emberiség túl nagy ahhoz, hogy kötődjünk hozzá. Igazán a nemzetünkhöz tartozunk. Ebben, az utolsó előtti versében szólítja meg a gyermekeket és feleségeket, hogy ne féljenek, mert „*Nem szúr által dárdájával /A vad kozák titeket*”. Őt azonban átszúrta a kozák szurony, s ezzel Szilveszter is, Lehel is meghalt, hiszen a magyarok ekkor a világszabadságért vívott harcot képviselték, de saját fennmaradásuknak is ez a harc volt a záloga. Ám Lehel és Szilveszter él azokban a művekben, amelyek újra és újra fellapozhatók a Petőfi összes költeményeiben.

Goór Judit

Petőfi Sándor
A HAZÁRÓL
Lement a nap. De csillagok
Nem jöttek. Sötét az ég.
Közel s távolban semmi fény nincs,
Csak mécsvilágom s honszerelmem ég.

Szép csillag a honszeretetet,
Gyönyörűségesen ragyog.
Szegény hazám, szegény hazám te,
Neked kevés van ilyen csillagod.

Mécssemnek lángja mint lobog!
Mitől lobog? mi lengeti?
Éjfél ütött. Ti lengtek itten
Mécssem körül, ti népem ősei!

Mintha nap volna mindenik,
Oly tündöklők e szellemeik,
Tündöklők, mert hisz a dicsőség
Sugármezébe öltözködtenek.

Ne nézz ősidre, oh magyar,
Ki most sötétségben vagy itt,
Ne nézz ősidre, e napokra...
Szemeid gyöngék... a napfény megvakít.

Hazám dicső nagy ősei,
Ti földetrazó viharok!
Ti egykoron a porba omlott
Európa homlokán tomboltatok.

Oh nagy volt hajdan a magyar,
Nagy volt hatalma, birtoka;
Magyar tenger vizében húnyt el
Éjszak, kelet s dél hullócsillaga.

Csak hogy rég volt, midőn magyar
Fejekre termett a babér;
A képzelet sebes szárnyú sas,
Elfárad mégis, mire odaér.

Oly rég elhervadt a babér
A magyaroknak homlokán,
Hazám, oly rég voltál te nagy, hogy
Nagyságod hire csak mese talán.

Már rég nem sírtam, s íme most
Pillámon egy könny rengedez.
Magyar nép, vajjon hajnalodnak
Vagy alkonyodnak harmatcseppje ez?

Magyar dicsőség, mi valál?
Hullócsillag? mely tündökölt,
Aztán lehullott a magasból
És mindörökre elnyelé a föld.

Vagy üstökös vagy, oh magyar
Dicsőség! mely jött s távozik,
Hogy századok multával újra
Lássák fényét a népek s rettegjék?

Pest, 1845. október 16. – november 25. között

A mese a lelkek összekapcsolódása

A mese egy biztonságot adó kapocs, a lelkek összekapcsolódása, nagy ereje van, mondta Szabó-Ambrus Eszter, a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola tanítója.

Szabó-Ambrus Eszter Csehimindszentről, Mindszenty József szülőfalujából származik. Úgy fogalmazott, egyszerű, szerető családba született, összetartó faluba, mesés volt a gyermekkor. Sokat mesélt neki az édesanyja, az édesapja élettörténeteket. Életét meghatározták a hagyományok; egy színjátszócsoporthoz tartozott, hagyományokra épülő színdarabokat adtak elő szerte az országban. Példaértékű emberek kísérték az életét, keresztanyja, aki úgy terelgette az életét, mint az édesanyja, az iskolában a pedagógusok. Szombathelyre került középiskolába. Gyógypedagógiai irányba szeretett volna továbbtanulni, súlyos értelmi fogyatékos testvére, Petyus nagyon közel áll hozzá, sok mindenre tanította őt. Nyolcadikos korában mégis szakközépiskolát választott, majd érettségi után tanítónak jelentkezett a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanítóképző Főiskolára, ahol kitüntetéses diplomával végzett. Ez az élete, a hivatása, a gyerekek között lenni, a csillogó szemekből merítkezni, őket terelgetni az útjaikon, vallotta. Egy évvel később tudott elhelyezkedni egy katolikus intézményben, a szombathelyi Brenner János Általános Iskolában. Majd Sárvarra került, a Gárdonyi Géza Általános iskolába, ahol hátrányos helyzetű gyerekek lelkével is foglalkozott.

Férjével középiskolásként szerettek egymásba, azóta alkotnak egy párt. 2014-ben házasodtak össze, kisfiuk 2017-ben született.

Még Sárvaron tanított, amikor megkereste őt a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója, szeretné őt állásinterjú meghallgatni. Az első perctől nagy szeretettel fogadták őt, mondta, úgy érezte, megérkezett, itthon van, 2012 februárjában kezdett dolgozni az intézményben. A Reményik iskola egy nagy család, ahol mindenki szeretettel támogatja a másikat – mind szakmailag, mind emberileg, vallja. Fantasztikus közösség, hatalmas erővel, karizmával. Itt mindenkinek együtt dobban a szíve az iskoláért, legfőképp a gyerekekért. „Mi fénycsóvát akarunk belevinni ebbe a világba.” (Mindszenty József) Katolikus vallású, a Reményik iskola főbb pillérei azonban egyeznek az ő életével: fontos számára a hit, a vallás, a hazaszeretet, a hagyományok, a hagyományörzés. Az iskolában alsó tagozatban nagy felmenő rendszer van, első osztálytól negyedikig tanítanak, idén éppen elsősokeket.

Szabó-Ambrus Esztert arról kérdeztem, mit jelent számára, a gyerekek számára a mese.

– A mese mindenki számára biztonságot adó kapocs. Amikor az iskolában, vagy itthon a kisgyermekemnek, Atikának mesélek, érzem, hogy a lelkek összekapcsolódnak. Látom a gyerekek szemében azt a csillogást, hogy a mesém megérintette a lelküket. A mesék biztonságot adnak a gyerekeknek. Az erőpróbákból tanulnak, tudnak konfliktust kezelni. Előfordul, ha nálunk konfliktus van az osztályban, mesével tudjuk azt feloldani. Leültetem a gyerekeket a szőnyegre, gyűjtünk egy gyertyát, összekapcsolódik a lelkünk. A mesével próbálok feloldani a helyzetet. A gyerekek megnyugszanak, megszólal a lelkiismeretük, összeölelkeznek, tudnak egymástól bocsánatot kérni. A mesének nagy ereje van. Bármikor lehet mesét teremteni. Meséltem a kisfiamnak, amikor a pocakomban volt, aztán amikor megszületett, később láttam, látom a fejlődést az életében, ahogy gyarapszik a szókinccse, egyre rátermettebb lesz. Nemcsak ő, de én is élvezem a meséket, visszacsöppenek a gyermeki világba. A mesemondás itthon igazi szerepjátékká fonódik. A kisfiammal most Kukori, Kotkoda mámorban élünk, de nem a tévés változatban, hanem amit a könyvből ismerünk.

Vajon írott vagy kitalált mese kell-e a gyermekeknek? Az olvasóvá nevelésben nagy szerepe van a könyvnek, az írott mesének, mondta Szabó-Ambrus Eszter. De ugyanolyan fontos az élő mesemondás, a szájhagyomány útján terjedő népmesék. Az iskolában magára tesz egy kötetnyt, fejére köt egy kendőt, fog egy lámpást a kezébe, vagy beöltözik olasz mesternek, és olaszos akcentussal ad elő valamit. Nagyon élvezik a gyerekek. A tanítónő szerint a kicsik fantasztikus mesemondók, szárnnyal a fantáziájuk.

– Volt, hogy egy kisgyerek egy hétvége alatt megfordult Ázsiából... Az órákon sokat dramatizálunk, előadjuk a meséket. Ők vezetnek a fonalat, teremtik meg a színdarabot, én külső szemlélő szoktam lenni, néha kicsit beleszólok, adok kellékeket, támpontokat, de a gyerekek maguk szövik a mesét. Kapcsolatot teremtenek, kommunikálnak egymással, összekovácsolódnak. A negyedik osztály végére ügyes színjátszók lesznek.

A mese a felnőttek életében is jelen van, állítja a pedagógus. Régen a fonóban élethelyzetekből vett történeteket, meséket mondtak. Énekeltek, dalolástak, viccelődtek egymással. Szülei, nagyszülei is sokat meséltek neki. Korábban talán jobban megjelentek a felnőttek életében a mesék, a mai felnőttek akkor próbálnak mesés dolgokra gondolni, amikor magukba roskadnak, nehéz élethelyzetben vannak.

Szabó-Ambrus Eszter most Weöres Sándor verseiből ír színdarabot a gyerekeknek. Elmondott egy versszakot, ami megérintette őt: „A meséhez mennyi bizalom kell, / hogy kavics-mód sok legyen a kincs, / és a mondott rózsá illatozzék / és nyisson az álmodott kilincset”. Számára ez azt jelenti, ha ez a kilincset kinyitják, kitarul a szívünk, a mesék birodalmába jutunk, a lelkek összekapcsolódnak.

Balla Emőke

Kedves Olvasóim!

Fogadd szeretettel Miklya Luzsányi Mónika: Józua és az állatok című történetét!

„Akkor majd a farkas a báránnyal lakik, a párduc a gödölyével hever, a borjú, az oroszlán és a hizott marha együtt lesznek, és egy kisfiú terelgeti őket.” (Ézsaiás könyve 11,6)

– Apa... Apa... Mikor indulunk már??? – rángatta meg Józua apa kezét. – Mindjárt. Amint megtalálom a kocsikulcsot. – De apaaaaa! Siess már! – toporzékolt az ajtóban a gyerek. – Menjünk már!

– Egy ilyen nagyfiú tudhat egy kicsit várni – szölt apa, amíg a táskájában kotorászott a kulcs után. Józua elhúzta a száját. Most persze eszébe jut apának, hogy nagyfiú, de amikor ő akar kártyával fizetni a pénztárnál, akkor hiába könyörög, hogy hadd üsse be a PIN-kódot. Apa mindig azt mondja, hogy kicsi ő még ehhez. Most bezzeg nagyfiú. Amikor várni kell. Várni. Még hogy várni, amikor a vadasparkba készülnek! Józua tényleg nagyfiú. Már ötéves. Nagy óvodás. Az oviban legjobban Botival szeretnek játszani, meg a bátyjával, Danival. De Botival talán egy kicsit jobban. Mert Botival lehet állatosat játszani. Lehetnek farkasok, medvék, kígyók, akár leopárdok is. Dani nem mindig akar leopárd lenni. Meg víziló sem. Józua nagyon szereti az állatokat. És a vadasparkot is. Oda apával szokott járni. Amikor csak tehetik, kimennek, s apa mesél az állatokról, meg a másik Józuaról, aki valamikor régen Izraelben élt. A másik Józua is nagyfiú volt már. Ötéves. És ő is nagyon szerette az állatokat. Csak neki nem kellett vadasparkba menni ahhoz, hogy találkozzon velük. Ott éltek a családdal együtt a házban, körülvették őt az udvaron. Józua sokszor könyörgött az apjának, hadd kísérje el a pusztába, ahol az állatokat legeltették. Az apja nehezen egyezett bele a dologba. A pusztában nem gyereknek való hely. Oroszlán, medve támadhat a nyájra. Ha nem vigyáz, beléphet a mérges kígyó üregébe. A levegőben sasok köröznek, hogy elragadják a kisbárnyokat. Éjszaka sakálók vonyanak, farkasok ólálkodnak ember és állat körül. Veszélyes hely a pusztában. Félni fog ott Józua. Jobb, ha nem megy. De Józua nem félt. Oroszlánok? Medvék? Mérges kígyók? Sasok? Hát éppen azért akart a pusztába menni! Hátha egyszer, csak egyetlenegyszer megláthatná ezeket az állatokat. De eddig még sohasem sikerült. Csak a tücskök ciripeltek, a sáskák rágták a fűvet, s időnként egy-egy gyík szaladt el a lába előtt. Józua szerette a nagy és erős állatokat. Nem félt tőlük, már ő is nagy volt. Ötéves. És ő már iskolába járt, mert akkoriban ötéves korban írták be a gyerekeket a zsinagóga tanházába, ahogy a régi Izraelben nevezték az iskolát. Írni és olvasni tanult a rabbitól, aki pap volt és tanító. A rabbi történeteket is mesélt neki, nagy királyokról meg dicső hősookról. De Józua valahogy a rabbi történeteiben is mindig megtalálta az állatokat... Szerette ezeket a történeteket, de a kedvence mégis egy prófécia volt Ézsaiás könyvéből: **„Akkor majd a farkas a báránnyal lakik, a párduc a gödölyével hever, a borjú, az oroszlán és a hizott marha együtt lesznek, és egy kisfiú legelteti őket.”** Ezt jó volt elképzelni: Eljön majd az idő, amikor nem bántják egymást az állatok. Talán az emberek sem. Nem verekszenek, marakodnak többé. Akkor tényleg nem kell félni majd a pusztában az oroszlántól, meg a medvétől, farkastól. Józua sokszor elképzelt, milyen jó lesz, ha tényleg megismergethet majd egy oroszlánt. Biztos jó lehet abba a nagy sárga sörényébe beletúrni. De a legjobb az egészben, hogy ezt az állatsereget egy kisfiú terelgeti majd. Egy kisfiú, akit egész Izrael vár.

„Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!” (Ézsaiás könyve 9,5)

„Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta.” (János írása szerinti evangélium 3,36)

– Szívvel kívánom, hogy megismerd a Fiút, és teljes bizalommal élj Jézus Krisztussal közösségben!

Szeretettel: Orsi néni (Váraljainé Melis Orsolya)

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: Szemerei János püspök

Felelős szerkesztő és terjesztés:

Koczor György

Email: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Telefon: +36 20/824-3444

Korrektor: Benkóné Jancsó Hanna

A szerkesztőség címe:

8932 Zalaistvánd, Arany János tér 2-4.

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Megrendelhető: E-mail: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Postacím: 8932 Zalaistvánd, Arany János tér 2-4.

Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő:

Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség

Számlaszám:

UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025

Külföldről:

IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

Készült az Asperján Nyomdában

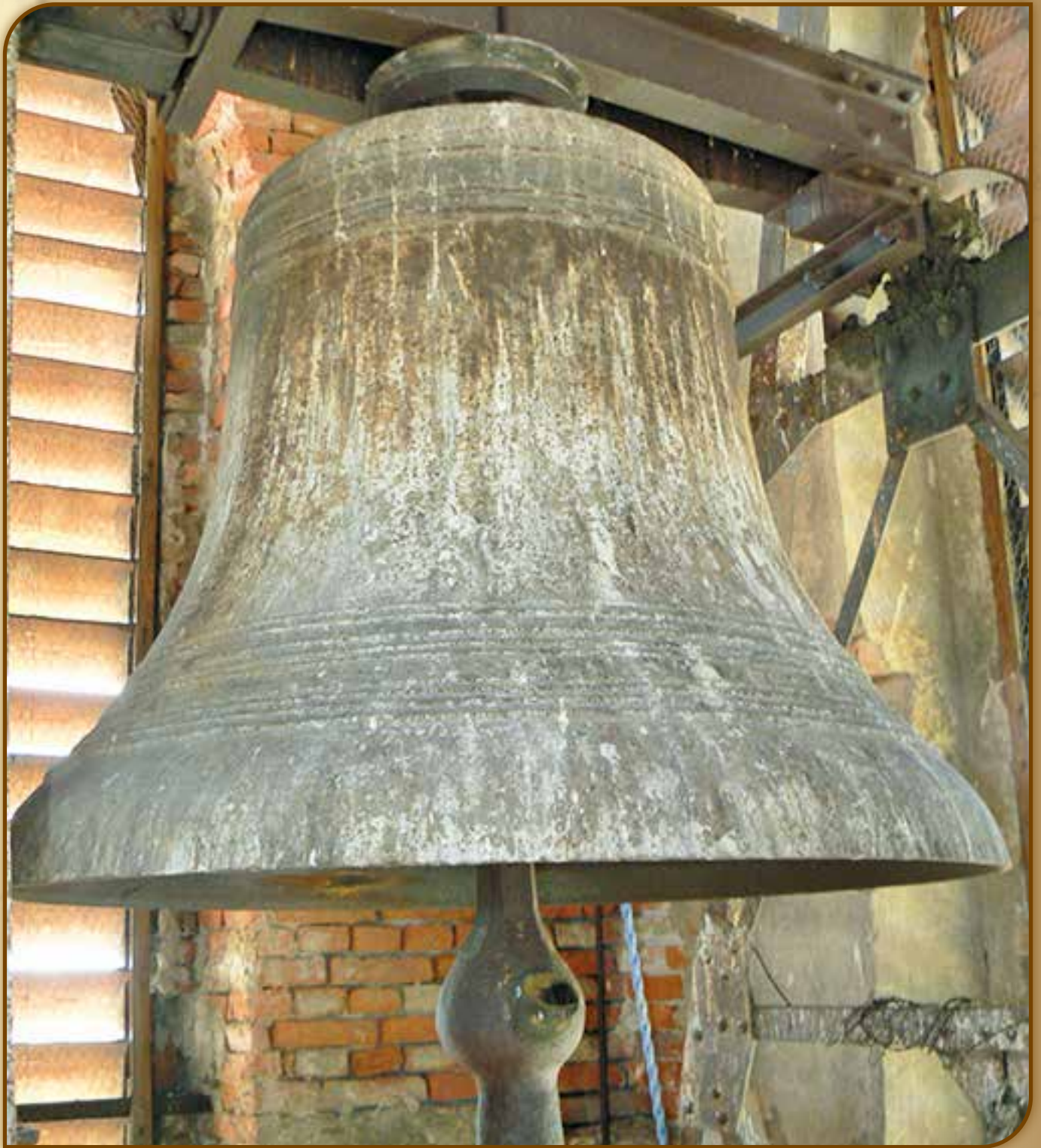
Tördelés:

RENZOL Dekor Reklámstúdió, Zalaszentgrót

A cikkek tartalmáért a szerző vállal felelősséget!

ISSN 1416-9770

A hátapon a marcalgergelyi evangélikus templom harangja látható.

Dunántúli
Harangszó